

BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QUVCHILARIDA O‘QISHGA QIZIQISHNI SHAKLLANTIRISH

Doniyorova Maftuna Sunnat qizi

Forish tumani 6- umum o‘rta ta‘lim maktab

Boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida o‘qishga bo‘lgan qiziqishni shakllantirishning zamonaviy va samarali usullari tahlil qilinadi. O‘yinlar, innovatsion yondashuvlar, shaxsga yo‘naltirilgan metodikalar yordamida ta‘lim jarayonini qiziqarli va samarali tashkil etish yo‘llari ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: boshlang‘ich ta‘lim, qiziqish, motivatsiya, o‘yinli metodlar, innovatsion yondashuv, pedagogika.

Bugungi globallashuv jarayonida ta‘lim tizimiga qo‘yilayotgan talablar kundan-kunga ortib bormoqda. Ayniqsa, boshlang‘ich ta‘lim bosqichi – bu bolada bilimga bo‘lgan qiziqish, intilish, mustaqil fikrlash va o‘z ustida ishlash odatlarini shakllantirishning poydevori hisoblanadi. O‘quvchining dars jarayoniga qiziqishi qanday shakllantirilsa, u keyingi bosqichlardagi yutuqlarga ham shuncha tayanch bo‘la oladi. Shu sababli, boshlang‘ich sinfda o‘quvchilarda o‘qishga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirish – har bir pedagogning asosiy vazifasidir. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilari ko‘pincha o‘yin orqali bilim olishga moyil bo‘ladilar. Shu sababli didaktik o‘yinlar, interfaol mashg‘ulotlar, rolli o‘yinlar orqali ularning e‘tiborini darsga qaratish mumkin. Masalan, oddiy she‘r o‘rgatishda har bir bola o‘z roli asosida qatnashsa, bu ularning ishtiyoqini oshiradi va bilimni mustahkamlashga xizmat qiladi. Yana bir samarali usul – o‘quvchilarning kichik yutuqlarini e‘tibordan chetda qoldirmaslikdir. Har qanday kichik natijani ijobiy baholash, rag‘batlantirish so‘zlari orqali e‘tirof etish ularning o‘ziga bo‘lgan ishonchini kuchaytiradi va keyingi bilim olishga undaydi. Boshlang‘ich ta‘lim — bu bolaning bilimga bo‘lgan birinchi qadami. Aynan shu bosqichda o‘quvchida o‘qishga bo‘lgan qiziqish va rag‘bat shakllanadi. Agar bu bosqichda o‘qishga

qiziqish uygʻotilsa, keyingi bosqichlarda bilim olishga ishtiyoq kuchayadi. Shu sababli pedagoglar uchun asosiy vazifalardan biri – bu qiziqishni uygʻotish va doimiy ushlab turishdir.

Boshlangʻich sinf oʻquvchilarining oʻqishga qiziqishini oshirishda quyidagi usullar samarali hisoblanadi:

1. Didaktik oʻyinlar – Oʻyin orqali oʻrgatish bolalarning eʼtiborini jalb qiladi. Har bir mavzu uchun oʻyinli topshiriqlar tuzish oʻquvchilarni faol ishtirok etishga undaydi.

2. Ragʻbatlantirish – Oʻquvchini ijobiy soʻz, baho yoki kichik sovgʻalar bilan ragʻbatlantirish, ularda oʻzini koʻrsatish istagini kuchaytiradi.

3. Oʻquv materiallarini jonlantirish – Multimediali vositalar, video va audio darslar orqali oʻrgatish oʻquvchini zeriktirmaydi, balki vizual tasavvurni kuchaytiradi.

4. Shaxsga yoʻnaltirilgan yondashuv – Har bir bolaning qiziqishini, xarakterini, qobiliyatini inobatga olgan holda dars tashkil etish ularning faolligini oshiradi.

5. Ijodiy topshiriqlar – Sheʼr yozish, rasm chizish, hikoya tuzish kabi ijodiy mashgʻulotlar orqali oʻquvchilar oʻz fikrlarini ifodalashga oʻrganadilar.

Zamonaviy taʼlim jarayonida pedagogning innovatsion texnologiyalarni oʻz faoliyatiga tatbiq etishi oʻquvchilarning darsga boʻlgan munosabatini tubdan oʻzgartiradi. Video, animatsiya, prezentatsiya, audio materiallar orqali dars oʻtish oʻquvchilarni zeriktirmaydi, balki vizual eslab qolish koʻnikmasini rivojlantiradi. Bundan tashqari, shaxsga yoʻnaltirilgan yondashuvni qoʻllash – yaʼni har bir oʻquvchining individual xususiyatlarini hisobga olgan holda dars oʻtish – ularning oʻz-oʻzini anglashiga va qiziqishining ortishiga sabab boʻladi. Qiziqishni shakllantirishda ijodiy topshiriqlarning ahamiyati katta. Hikoya tuzish, sheʼr yozish, rasm chizish kabi mashgʻulotlar orqali oʻquvchi faqat tayyor bilimni olmaydi, balki oʻz tafakkurini ishga soladi. Ularning fantaziyasi uygʻonadi, mustaqil fikrlash qobiliyati rivojlanadi. Bu esa faqat oʻqishga emas, balki hayotdagi boshqa jarayonlarga nisbatan ham faol boʻlishiga turtki beradi. Shu bilan

birga, o'qituvchining shaxsiy fazilatlari, nutqi, muomalasi, bolalarga mehr bilan yondashuvi ham o'quvchining o'qishga bo'lgan munosabatiga katta ta'sir ko'rsatadi. Samimiy, ijodkor, zamonaviy yondashuvga ega pedagog bilan dars o'quvchi uchun yoqimli va quvonchli jarayonga aylanadi.

Hulosa qilib aytadigan bo'lsak, o'qishga qiziqishni shakllantirish – bu murakkab va uzluksiz jarayon bo'lib, u faqatgina darslik asosida emas, balki pedagogning ijodkorligi, didi va bolaga bo'lgan samimiy munosabati orqali yuzaga chiqadi. Bunday yondashuv o'quvchilarni nafaqat yaxshi bahoga intilishga, balki haqiqiy bilim olishga undaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimova D.X. “Boshlang'ich ta'lim metodikasi”, Toshkent, 2020.
2. Vygotskiy L.S. “Pedagogik psixologiya”, Moskva, 1991.
3. Mahkamova S.A. “Boshlang'ich ta'limda innovatsion texnologiyalar”, Toshkent, 2022-yil
4. E. G'oziyev, V. Meliboyeva, “Ijodiy tafakkurni rivojlantirish usullari “, “Xalq ta'limi” jurnali. N_3, 2009-yil.
5. S. L. Vigotskiy. “Bola rivojlanishining psixologiyasi” , Toshkent: Sharq, 2010- yil.